

самобутність української мови. Тільки конструкціям з найпоширенішими українськими прийменниками присвячено до 60 сторінок, у тому числі з прийменником по — 30 сторінок.

У книзі докладно представлено надзвичайно важливу для творців науково-технічних текстів тему про мовні засоби, якими описують процеси. Автори підкреслюють, що зусиллями мовознавців і термінологів для творення великого класу процесових понять створено чітку систему правил, виведених з традицій української народної мови. Увагу зосереджено на видах процесів, назвах дії, встановлено правила розмежування дії, події, наслідку, найменувань і процесів в українській фаховій мові, показано різницю між творенням засобів на позначення активних і пасивних дійових властивостей та інше. Особливості науково-технічного стилю вимагають пошуків того, щоб подавати змінювання об'єктів у часі, пов'язані з цим події,

їх наслідки. Засади, якими керуються автори, не викликають будь-яких застережень. Це — досягати точності та однозначності термінів і висловів у науково-технічних текстах, уникати конструкцій, непридатних українській мові. Отже, маємо добрий посібник з культури ділової і фахової мови, де, властиво, вперше дуже прецизійно викладено цю тему, подано виважені поради, багато з яких мають статус стандарту.

Рецензований практичний посібник на щодень уже взяли в руки студенти, викладачі, учителі, ним користуються не тільки інженерно-технічні працівники, а й гуманітарії. У книзі не лише цінна інформація, добрі поради, вона збуджує думку, дає імпульси для дальших пошуків, вчить дбайливо ставитися до рідної мови — цього дивного витвору, до розвитку й збереження якого людина докладає зусилля розуму і серця.

Олександра СЕРБЕНСЬКА

Бібліографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка у Львові (1909—1939): напрями діяльності та постаті: збірник наукових праць / Упоряд. Л. І. Ільницька.— Львів, 2010.— 498 с.

Бібліографічна комісія НТШ, з огляду на масштаб та вагомість її діяльності, уже не раз ставала об'єктом досліджень. Йшлося здебільшого про науковий доробок окремих її членів (Є.-Ю. Пеленського, К. Студинського, І. Франка, М. Грушевського, В. Дорошенка, Ю. Меженка, І. Левицького та ін.). Вийшов друком також навчальний посібник для студентів Н. Черниш „Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909—1939)”¹. Проте збірник наукових праць, присвячений 100-літтю створення Комісії — перша синтетична праця, яка висвітлює діяльність цього наукового осередку комплексно. Власне, формат збірника наукових праць і передбачає широкоаспектний, багатоплощинний спосіб подачі матеріалів.

У структурі збірника виділяються три тематичні частини. Загальна частина включає матеріали інформаційного, історико-культурологічного, теоретичного характеру. Детально висвітлена історія створення комісії, організаційні та теоретичні засади її діяльності, формування та розвиток власної концепції національної бібліографії, діяльність комісії в українському та світовому науковому контексті.

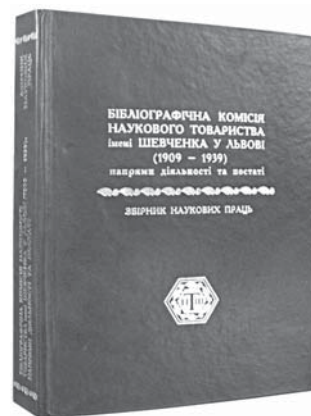
Привертає увагу стаття Я. Дашкевича „Михайло Грушевський — організатор української національної науки“, яка відкриває збірник. У ній порушено питання термінологічного характеру про зміст поняття національної науки у контексті розвитку національної культури і проаналізовано науково-організаційну роль М. Грушевського та його школи у формуванні наукової бази української

національної культури. Працю НТШ автор статті розглянув як діяльність „протоакадемії наук“ — установи, яка не лише займається організацією та систематизацією всього українського наукового простору, але й визначає русло розвитку науки загалом.

Грунтовна розвідка Н. Рибчинської „Бібліографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка (1909—1939): структура, організаційні засади, напрями діяльності, зв'язки з науковими установами Києва“ на основі скрупульозно зібраних архівних та бібліографічних матеріалів представляє широкую панораму діяльності комісії в історико-організаційному, теоретично-методологічному аспектах, подає історію створення, організаційні засади та напрями діяльності комісії. Стаття слугує своєрідним інформаційним і теоретичним вступом до збірника.

Стаття Л. Ільницької аналізує теоретичну основу, на базі якої формувалась і розвивалась діяльність комісії — концепцію національної бібліографії: засади національної ідентифікації друків, теоретичне обґрунтування принципів реєстрації друків, а також містить історичний огляд проблеми.

Розвідку П.-Р. Магочія „Націоналізм і національна бібліографія: Іван Омелянович Левицький та дев'ятнадцятивічна Галичина“ упорядник збірника Л. Ільницька назвала дискусійною, і з цим не можна не погодитись: стаття є викладенням авторських поглядів на національну та культурну ідентифікацію Галичини і спробою поставити

¹ Черниш Н. Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909—1939).— К., 2006.— 216 с.

галицьке культурне відродження XIX ст. (і фундаментальну бібліографічну працю І. О. Левицького як ідейну базу національного руху) у загальноєвропейській контекст. Проте подекуди стаття створює враження, що тут, власне, контекст і загальне історичне та статистичне тло дещо заступають конкретні історичні та культурні реалії Галичини. Попри те, вона має свою наукову вартість не лише через цікаву аргументацію та ґрунтовний коментар, але і як своєрідний „погляд збоку“ на історію українського національного руху.

Друга частина збірника містить матеріали бібліографічного характеру. Кожен із авторів книжки обрав окремих тематичний ракурс, представляючи бібліографічний доробок членів комісії: В. Дорошенка, І. Кривецького, Д. Дорошенка, М. Кордуби, К. Студинського, М. Комарова, Б. Романенчука, І. Шендрика, А. Андроховича, К. Паньківського, Б. Барвінського, С. Єфремова, Є.-Ю. Пеленського. Скрупульозно зібрані біографічні та архівні матеріали, цікаві, інколи унікальні факти, вміщені у статтях цього блоку, стануть вагомим внеском у

дослідження історії українського книгознавства та бібліографії.

Велику наукову вартість має блок історіографічних та архівних матеріалів: тут подано цінний епістолярій Івана Кривецького та Марії Деркач (публікація М. Вальо), лист Зенона Кузели до НТШ, у якому вчений виклав своє бачення і розуміння засад національної бібліографії, незакінчена бібліографічна стаття І. Калиновича з архіву вченого (публікація Н. Рибчинської).

Зважаючи на високий науковий рівень збірника, широкоаспектне висвітлення історії діяльності Бібліографічної комісії НТШ, видання стане цінним набутком історії української бібліографії, книгознавства, джерелознавства, та, зрештою, української науки і культури загалом, адже, як зазначав Я. Дашкевич, наукова вартість НТШ полягає насамперед у тому, що Товариство стало організатором та координатором української науки загалом — не лише в гуманітарній, але і в багатьох інших ділянках.

Софія ВЕНГРИНОВИЧ

Галина Івашків. Збірка кераміки Петра Лінинського. Науково-мистецьке видання.— Львів: Інститут народознавства НАН України, 2010.— 280 с.

Рецензована праця вийшла третьою книгою у серії „Українські колекціонери“¹. Вона присвячена колекціонерів, реставраторів й митцеві Петрові Лінинському (1920—2003), який за 40 років сформував збірку кераміки — одну зі значущих з-поміж українських мистецьких зібрань. Про П. Лінинського дослідники й журналісти писали ще за його життя, однак творчість, збирацька та реставраційна діяльність цієї унікальної особистості вперше цілісно постали саме в ґрунтовному науково-мистецькому виданні старшого наукового співробітника й охоронця фонду народної кераміки Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України Галини Івашків.

Для видання характерна чітка та струнка побудова. Висвітлюючи основні віхи біографії П. Лінинського, дослідниця використовувала його автобіографічні матеріали, записи в трудовій книжці, згадки про нього в газетах, журналах, наукових збірниках та монографіях, зрештою, відомості, що почерпнула за час спілкування з митцем (від липня 2000 р. — до липня 2003 р.), а також побувала на його малій батьківщині — в селі Старичах Яворівського району, що на Львівщині. Цікавим є зіставлення життєписів П. Лінинського та видатного українського дослідника й багатолітнього директора музею Дмитра Яворницького. Автор книжки зауважила спільне в них не лише у справі поповнення музейних колекцій, яку вони вважали дуже важливою, а й у їхніх характерах і навіть політичних переслідуваннях, яких вони зазнавали. Відомо, що радянська влада постійно цькувала Д. Яворницького, а П. Лінинський за свої „антирадянські“ погляди впродовж 1947—1955 рр. відбував ув'язнення в таборах Воркути, де працю-

вав у шахтах.

Г. Івашків слушно акцентувала на тому, що П. Лінинський своєю працею, наданими предметами та консультаціями спричинився до поповнення фондів багатьох львівських, а також інших музеїв України (Запоріжжя, Опішне). Він відреставрував сотні ікон, дерев'яних скульптур, металевих виробів, а також монументальні розписи у багатьох церквах і театрах. У виданні автор намагалася якнайповніше представити „справу життя“ П. Лінинського — збирання та реставрацію глиняних пам'яток, а тому ретельно занотувувала від збирача відомості про їх місцезнаходження, способи придбання, певні нюанси реставрації і навіть про його „робочий день“, який він собі сам визначив, вже будучи на пенсії. Дослідниця проаналізувала низку авторських творів митця: вироби з рогу та кісті, різьблення на дереві, керамічні, мідні й гіпсові плакети з портретами історичних постатей („Данило Галицький“, „Козак Мамай“, „Маркіян Шашкевич“, „Тарас Шевченко“, „Іван Котляревський“, „Митрополит Андрей Шептицький“), ужиткові предмети, що постали, як зазначав збирач, на основі колекції кераміки. Деякі з них експонувалися на виставках у Москві, Києві, Львові й були відзначені нагородами. Дбаючи про майбутнє своєї колекції, П. Лінинський 17 січня 2002 р. подарував понад 1 300 глиняних предметів Музеєві етнографії та художнього промислу, тим самим ставши одним із найбільших його дарувальників. Цього дня відбулося відкриття виставки „Давні кахлі Галичини: від витоків до XVIII століття“ у залі музею (за адресою: пл. Ринок, 10), обраному самим колекціонером (нині — зал Петра Лінинського).

Перший розділ книжки логічно доповнюють

¹ Перші книги серії: Іван Гречко / Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ; упоряд. Т. Лозинський.— Львів; Київ, 2006; Сидор О. Ф. Колекція Володимира Вітрука: пристрасть і громадянський обов'язок.— Львів, 2008.